

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет економічних наук
Кафедра менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“31” вересня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник	Нетудихата К.Л.	
/Завідувач кафедри розробника	Стоян О.Ю.	
Завідувач кафедри спеціальності	Великий Ю.В.	
071 Облік і оподаткування		
Гарант освітньої програми	Белінська С.М.	
Завідувач кафедри спеціальності	Черненко К.П.	
072 Фінанси, банківська справа та страхування		
Гарант освітньої програми	Конєва Т.А.	
/Завідувач кафедри спеціальності	Стоян О.Ю.	
Гарант освітньої програми	Бурдельна Г.О.	
Завідувач кафедри спеціальності 076	Кузьменко О.Б.	
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність		
Гарант освітньої програми	Міцкевич Н.В.	
Декан факультету /директор інституту (до якого відносяться спеціальності)	Філімонова О.Б.	
Начальник НМВ	Потай І.Ю.	

Миколаїв – 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Гроші та кредит	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	
Спеціальність	071 Облік і оподаткування; 072 Фінанси, банківська справа та страхування; 073 Менеджмент; 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Облік і аудит підприємницької діяльності; Фінанси і кредит з поглибленим вивченням іноземної мови; Менеджмент; Економіка та управління підприємством.	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання		
Навчальний рік	2018-2019 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	4, 6	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредитів / 120 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	18	
	36	
	66	
Відсоток аудиторного навантаження	45	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гроші та кредит» є вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці грошей, кредиту і банків.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Гроші та кредит» є з'ясування сутності, функцій та ролі грошей і кредиту; механізму функціонування грошової системи; закономірностей функціонування валютного ринку і валютної системи, грошового ринку; засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку, напрямів діяльності банків та небанківських фінансових інститутів щодо грошово-кредитного обслуговування суб'єктів господарювання і населення в Україні.

Передумови вивчення дисципліни. Дисципліна «Гроші та кредит» є логічним продовженням вивчення таких дисциплін, як макроекономіка, мікроекономіка, економіка підприємства, історія економіки та економічної думки.

Очікувані результати навчання: поглиблення знань студентів в галузі грошей та кредиту; розвиток аналітичних здібностей; формування практичних навичок управління; формування у студентів сучасного економічного мислення.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

–закономірності організації та функціонування грошово-кредитних відносин в умовах сучасного суспільного відтворення;

–закономірності грошово-кредитного обігу в умовах ринкового господарства; принципи та форми організації сучасної грошово-кредитної системи;

–особливості вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту;

–характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності;

–функціонування спеціалізованих небанківських інститутів;

сутність методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики.

має вміти:

– вільно орієнтуватися в теоретичних та практичних проблемах грошово-кредитного характеру;

– аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному грошово-кредитному ринку;

– прогнозувати майбутній розвиток грошово-кредитних відносин.

Програмні компетенції та результати навчання за спеціальностями: 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» наведено у додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
Змістовний модуль 1. Грошовий обіг та його регулювання				
1	Сутність і функції грошей.	1	2	4
2	Грошовий обіг і грошові потоки.	1	2	4
3	Грошовий ринок.	1	2	4
4	Грошові системи.	1	2	4
5	Інфляція та грошові реформи.	1	2	4
6	Валютний ринок і валютні системи.	1	2	4
7	Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика.	1	2	4
8	Роль грошей у ринковій економіці	1	2	4
9	Теорія грошей	2	4	5
Змістовний модуль 2. Кредит та кредитна система суспільства				
10	Сутність та функції кредиту	1	2	4
11	Форми, види і роль кредиту	1	2	4
12	Теоретичні засади процента.	1	2	4
13	Фінансове посередництво грошового ринку.	1	2	4
14	Теоретичні засади діяльності комерційних банків.	2	4	5
15	Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.	1	2	4
16	Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	1	2	4
	Всього за курсом	18	36	66

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Сутність і функції грошей. 1.1. Походження, сутність та концепції виникнення грошей 1.2. Форми грошей 1.3. Функції грошей та їхня еволюція 1.4. Роль грошей у розвитку економіки
2	Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки. 2.1. Сутність та економічна основа грошового обігу 2.2. Модель грошового обігу. Грошові потоки та їх балансування 2.3. Маса грошей в обігу. Грошові агрегати та грошова база 2.4. Швидкість обігу грошей та закон грошового обігу
3	Тема 3. Грошовий ринок. 3.1. Сутність та особливості функціонування грошового ринку 3.2. Структура грошового ринку 3.3. Попит на гроші 3.4. Пропозиція грошей
4	Тема 4. Грошові системи. 4.1. Поняття та елементи грошової системи 4.2. Система металевих грошей 4.3. Системи паперово-кредитного обігу
5	Тема 5. Інфляція та грошові реформи. 5.1. Сутність та закономірності розвитку інфляції 5.2. Види інфляції 5.3. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика 5.4. Грошові реформи та методи проведення їх
6	Тема 6. Валютний ринок і валютні системи. 6.1. Суть валютного ринку та основи його функціонування 6.2. Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валют 6.3. Валютний курс та чинники впливу на нього. Регулювання валютного курсу 6.4. Валютна система 6.5. Розвиток світової валютної системи 6.6. Формування валютної системи України
7	Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика. 7.1. Механізм формування пропозиції грошей. 7.2. Державне регулювання грошового обороту та місце в ньому грошово-кредитної політики.

	<p>7.3. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти.</p> <p>7.4. Монетизація бюджетного дефіциту та валового внутрішнього продукту в Україні</p>
8	<p>Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці</p> <p>8.1. Характеристика особливостей функціонування ринкової економіки.</p> <p>8.2. Принципи функціонування ринкової економіки.</p> <p>8.3. Поняття ролі грошей, її відмінності від функцій грошей та методи дослідження її прояву.</p> <p>8.4. Передавальний механізм впливу грошей на реальну економіку: поняття, структура, характеристика окремих каналів.</p> <p>8.5. Особливості передавального механізму в трансформаційній економіці України.</p>
9	<p>Тема 9. Теорія грошей</p> <p>9.1. Металістична теорія грошей</p> <p>9.2. Номіналістична теорія грошей</p> <p>9.3. Кількісна теорія грошей</p> <p>9.4. Дж. Кейнс і його внесок у кількісну теорію грошей</p> <p>9.5. Сучасний монетаризм</p>
10	<p>Тема 10. Сутність та функції кредиту</p> <p>10.1 Загальні передумови та економічні чинники виникнення кредиту</p> <p>10.2. Необхідність і сутність кредиту</p> <p>10.3. Функції кредиту</p>
11	<p>Тема 11. Форми, види і роль кредиту</p> <p>11.1. Форми та класифікація кредиту</p> <p>11.2. Міжгосподарський кредит</p> <p>11.3. Банківський кредит</p> <p>11.4. Споживчий кредит</p> <p>11.5. Міжнародний кредит</p>
12	<p>Тема 12. Теоретичні засади процента.</p> <p>12.1. Позичковий процент</p> <p>12.2. Чинники впливу на розмір ставок за кредит</p> <p>12.3. Функції та види позичкового проценту</p>
13	<p>Тема 13. Фінансове посередництво грошового ринку.</p> <p>13.1. Сутність, призначення і види фінансового посередництва</p> <p>13.2. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва</p> <p>13.3. Небанківські фінансово-кредитні установи</p> <p>13.4. Договірні фінансові посередники</p> <p>13.5. Інвестиційні фінансові посередники</p>
14	<p>Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків.</p> <p>14.1. Поняття, призначення та класифікація комерційних банків</p> <p>14.2. Пасивні операції банків</p> <p>14.3. Активні операції банків</p> <p>14.4. Банківські послуги</p> <p>14.5. Стабільність банків та механізм її забезпечення</p>

15	<p>Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.</p> <p>15.1. Загальна характеристика центральних банків та їх еволюція</p> <p>15.2. Функції центральних банків</p> <p>15.3. Становлення та система управління НБУ</p> <p>15.4. Грошово-кредитна політика НБУ</p> <p>15.5. Європейська система центральних банків</p>
16	<p>Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною</p> <p>16.1. Міжнародний валютний фонд та його діяльність в Україні</p> <p>16.2. Світовий банк</p> <p>16.3. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції</p> <p>16.4. Європейський банк реконструкції та розвитку</p>

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

У процесі проведення семінарських занять студенти повинні отримати знання з теорії грошей і сучасного монетаризму, грошового ринку та грошових систем, кредитних та валютних відносин для розвитку грошової систем.

У процесі проведення семінарського заняття організується дискусія навколо попередньо визначених питань.

Семінарські заняття стимулюють розвиток продуктивного мислення студентів під час обговорення проблеми, що розглядаються; створюють безпосередній контакт викладача зі студентами, залучають студентів до дискусії.

№	План семінарського заняття
1.	Тема 1. Сутність і функції грошей. 1. Походження грошей. 2. Суть грошей як загального еквіваленту і абсолютно ліквідного активу. 3. Гроші як гроші й гроші як капітал. 4. Форми грошей та їх еволюція. 5. Функції грошей. Функція міри вартості. 6. Функція засобу обігу. Функція засобу платежу. 7. Демонетизація золота. 8. Еволюція кредитних грошей.
2.	Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки. 1. Поняття грошовий оборот, його економічна основа, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує. 2. Характеристика грошового обігу як складової грошового обороту. 3. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. 4. Розрахунок швидкості обігу грошей. 5. Сутність та вимоги закону кількості грошей, необхідних для обороту. 6. Вплив швидкості обігу на масу та стабільність грошей. Механізм забезпечення стабільності грошей.
3	Тема 3. Грошовий ринок. 1. Економічна структура і характеристика грошового ринку. 2. Інструменти регулювання грошової маси в обігу. 3. Мотиви та чинники, що визначають параметри попиту на гроші. 4. Попит на гроші та його складові. 5. Трансакційний та номінальний попит на гроші
4	Тема 4. Грошові системи. 1. Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. 2. Основні типи грошових систем та їх еволюція. 3. Системи металевих обігу (біметалізм та монометалізм). 4. Форми організації безготівкових розрахунків. 5. Вексель як спосіб розрахунків на умовах відстрочки платежу
5	Тема 5. Інфляція та грошові реформи. 1. Сутність та закономірності розвитку інфляції

	<p>2. Види інфляції</p> <p>3. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика</p> <p>4. Дискусії щодо використання «регульованої інфляції» в подоланні економічної кризи.</p> <p>5. Поняття, цілі та види грошових реформ.</p> <p>6. Особливості проведення грошової реформи в Україні</p>
6	<p>Тема 6. Валютний ринок і валютні системи.</p> <p>1. Валютний ринок: суть та характеристика складових елементів. Основні види валютних операцій.</p> <p>2. Поняття валюти, її призначення та сфери використання. Види валюти та їх характеристика. Суть валютних відносин.</p> <p>3. Валютні курси та конвертованість валют. Механізм забезпечення конвертованості валюти.</p> <p>4. Необхідність, суть та органи валютного регулювання. Механізм регулювання валютного курсу (девальвація, ревальвація, валютна інтервенція).</p> <p>5. Поняття валютної системи, її структура, призначення і види.</p> <p>6. Розвиток валютної системи України</p>
7	<p>Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика.</p> <p>1. Механізм формування пропозиції грошей.</p> <p>2. Рівновага на грошовому ринку та відсоток. Фактори, які визначають рівновагу на грошовому ринку.</p> <p>3. Державне регулювання грошового обороту та місце в ньому грошово-кредитної політики.</p> <p>4. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти.</p> <p>5. Монетизація бюджетного дефіциту та валового внутрішнього продукту в Україні</p>
8	<p>Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці</p> <p>1. Характеристика особливостей функціонування ринкової економіки.</p> <p>2. Принципи функціонування ринкової економіки.</p> <p>3. Поняття ролі грошей, її відмінності від функцій грошей та методи дослідження її прояву.</p> <p>4. Передавальний механізм впливу грошей на реальну економіку: поняття, структура, характеристика окремих каналів.</p>
9	<p>Тема 9. Теорія грошей</p> <p>Металістична теорія грошей</p> <p>Номіналістична теорія грошей</p> <p>Кількісна теорія грошей</p> <p>Дж. Кейнс і його внесок у кількісну теорію грошей</p> <p>Сучасний монетаризм</p>
10	<p>Тема 10. Сутність та функції кредиту</p> <p>1. Загальні передумови та економічні чинники виникнення кредиту</p> <p>2. Необхідність і сутність кредиту</p> <p>3. Функції кредиту</p>

11	<p>Тема 11. Форми, види і роль кредиту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми та класифікація кредиту 2. Міжгосподарський кредит 3. Банківський кредит 4. Споживчий кредит 5. Міжнародний кредит 6. Поняття економічних меж кредиту, їхні види, причини і наслідки порушення. 7. Кредитні відносини та інфляція
12	<p>Тема 12. Теоретичні засади процента.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Позичковий процент 2. Чинники впливу на розмір ставок за кредит 3. Функції та види позичкового проценту 4. Характеристика номінальної і реальної ставки відсотка
13	<p>Тема 13. Фінансове посередництво грошового ринку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, призначення і види фінансового посередництва 2. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва 3. Небанківські фінансово-кредитні установи 4. Договірні фінансові посередники 5. Інвестиційні фінансові посередники 6. Міжбанківські об'єднання та їх роль у діяльності кредитної системи. 7. Правове забезпечення фінансово кредитних інститутів
14	<p>Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, призначення та класифікація комерційних банків 2. Статутний фонд банку і порядок його формування. 3. Етапи системи банківського кредитування. 4. Документи, що необхідні для оцінки фінансового стану позичальника. 5. Пасивні операції банків 6. Активні операції банків 7. Банківські послуги 8. Стабільність банків та механізм її забезпечення
15	<p>Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Центральний банк. Його походження і призначення. 2. Функції центральних банків 3. Становлення та система управління НБУ 4. Грошово-кредитна політика НБУ 5. Європейська система центральних банків
16	<p>Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика міжнародних валютно-кредитних установ. 2. Міжнародні фінансові інститути. 3. Міжнародні розрахунки. 4. Характеристика платіжного балансу. 5. Міжнародний валютний фонд та його діяльність в Україні

	6. Світовий банк7. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції8. Європейський банк реконструкції та розвитку

4.3. Завдання для самостійної роботи

Питання, які виносяться на самостійну роботу

Назва теми	Питання
1. Сутність і функції грошей	Основні властивості грошей. Необхідність грошей у товарному господарстві, як суперечність товару вкладений в нього праці. Механізм формування споживчої і мінової вартості. Різниця між паперовими та
2. Грошовий обіг і грошові потоки	Складові базових грошей. Рівень монетизації економіки. Гроші в обороті України. Неповноцінні гроші. Засоби платежу які обслуговують грошовий оборот України.
3. Грошовий ринок	Місце грошового ринку в структурі грошового обороту, роль грошового ринку в економіці. Характеристика взаємозв'язку національного та світового фінансового ринків. Основні аспекти впливу міжнародного фінансового ринку на вітчизняний ринок капіталів.
4. Грошові системи	Характеристика грошової системи ринкового типу, та не ринкового типу. Характеристика грошової системи відкритого та закритого типу. Методи регулювання грошового обігу. Особливості грошової системи України.
5. Інфляція та грошові реформи	Методи стабілізації валют. Грошова реформа в Україні та особливості її проведення.
6. Валютний ринок та валютні системи	Золотовалютна світова система. Характерні риси Європейської валютної системи. Фактори коливання валютних курсів в умовах паперово-грошових систем. Основні форми валютних обмежень. Характеристика міжнародних розрахунків. Визначення та структура міжнародного ринку позичкових капіталів. Характеристика міжнародних кредитів.
7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	Форми залучення і розміщення вільних ресурсів кредитних інститутів на міжбанківському ринку. Грошово-кредитна політика України в перехідний період у світлі монетаристської теорії. Вплив знецінення ощадних вкладів населення на економіку країни. Обставини відхилення реальної процентної ставки від номінальної, та його вплив грошовий ринок.
8. Роль грошей у ринковій економіці	Гроші – це «мова ринку», а грошові потоки – це «кровоносна система економіки». Ринок та держава. Роль держави у творенні грошей. Роль грошей як інструмента регулювання економіки.
9. Теорія грошей	Суть «транзакційного варіанта» кількісної теорії грошей. Причинно-наслідкові зв'язки рівняння обміну. Суть «кембріджської версії» кількісної теорії грошей.

	Тлумачення формули А. Пігу. Відмінність монетаризму від кейнсіанських поглядів на грошовий механізм. Теорія раціональних сподівань та ефективні ринки капіталів.
10. Сутність та функції кредиту	Особливість прояву розвитку кредиту в різних галузях народного господарства. Еволюція кредитних відносин. Відмінність лихварського кредиту від кредиту що функціонує при капіталізмі.
11. Форми, види і роль кредиту	Відмінність між економічними категоріями «гроші» та «позичковим капіталом». Поняття “міжнародного кредиту”. Джерела утворення кредиту в суспільстві, форми комерційного банківського, споживчого, державного та міжнародного кредиту. Фактори впливу на зміну процентної ставки.
12. Теоретичні засади процента.	Особливості зміни норми відсотка залежно від фази промислового циклу. Визначення базової ставки відсотка. Ціна акції. Вартість облигації. Історія виникнення позичкового капіталу. Ситуація з лихварським капіталом в Україні.
13. Фінансове посередництво грошового ринку.	Функції фінансових посередників і грошовий ринок як фактор трансфер націй, заощаджень та інвестицій. Депозиторські установи. Ощадні установи контрактного типу. Страхові компанії. Пенсійні фонди. Інвестиційні посередники. Інвестиційний банк. Іпотечний банк. Житловий банк. Фінансова компанія.
14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків	Доходи банків, їх структура, джерела формування. Витрати банків, їх склад та структура. Характеристика банківських резервів, їх призначення. Банківський прибуток, порядок його розподілу та використання. Основні показники діяльності банків. Банківський нагляд та процедура банкрутства.
15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	Незалежність НБУ і яке вона має значення. Відносини НБУ з органами державної влади. Роль і завдання внутрішнього аудиту. Створення і розвиток банківської системи України.
16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	Європейський інвестиційний банк. Європейський фонд валютного співробітництва. Міжнародну асоціацію розвитку; Міжнародну фінансову корпорацію та Агентство з гарантування багатосторонніх інвестицій.

Студент може підготувати доповідь з наступних тем:

1. Причини відмови та перспективи повернення до золотого стандарту.
2. Демонетизація золота: причини і наслідки.

3. Роль грошей у економіці СРСР.
4. Роль грошей у розвитку економіки незалежної України.
5. Відмінності ролі грошей у плановій та ринковій економіці
6. Долар та євро у ролі світових валют
7. Сутність кількісної теорії грошей та причини її виникнення.
8. Сучасні тенденції кейнсіансько-неокласичного синтезу монетарних ідей.
9. Основні монетаристські ідеї чиказької школи.
10. Грошова система України, її становлення та розвиток.
11. Методи регулювання грошового обороту в Україні.
12. Переваги та недоліки різних типів грошових систем.
13. Інструменти грошово-кредитної політики.
14. Грошова система США
15. Грошова система Росії
16. Компаративний аналіз грошових систем розвинутих країн та країн, що розвиваються
17. Структура грошового обороту в Україні.
18. Структура та динаміка грошової маси та агрегатів в Україні
19. Класифікація грошових агрегатів США.
20. Інфляційний цикл: сутність та механізм формування.
21. Інфляція в Україні в перехідний період.
22. Основні риси та особливості грошової реформи в Україні.
23. Вплив інфляції на рівень монетизації економіки.
24. Динаміка інфляційних процесів в Україні на сучасному етапі.
25. Інфляція у країнах ЄС.
26. Формування попиту на гроші в Україні.
27. Вплив тінізації економіки на пропозицію грошей.
28. Проблеми монетизації економіки України.
29. Механізм балансування попиту і пропозиції на грошовому ринку.
30. Фінансові посередники та їх місце на фінансовому ринку України.
31. Доларизація економіки України: причини і наслідки.
32. Формування попиту на гроші в Україні.
33. Міжбанківський валютний ринок Forex: структура та правила торгівлі.
34. Позабіржовий електронний ринок GLOBEX.
35. Міжнародний фінансовий ринок (International Monetary Market, IMM) як підрозділ Чиказької ф'ючерсної біржі (Chicago Mercantile Exchange, CME)

Студент може підготувати есе з наступних тем:

Есе повинне містити: чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

1. Відмінності повноцінних грошей та неповноцінних грошей.
2. Роль грошей в регулюванні суспільного процесу відтворення.
3. Грошова маса, її агрегати і механізм дії.
4. Причини виникнення грошово-кредитного мультиплікатора.
5. Закон грошового обігу.

6. Економічна сутність і структура грошового ринку.
7. Методи стабілізації грошей.
8. Складові грошової системи та її характеристика.
9. Грошова реформа України.
10. Причини що зумовили демонетизацію золота.
11. Сутність взаємозв'язку між грошовим обігом та ВВП.
12. Заощадження та інвестиції.
13. Процент як ціна грошей.
14. НБУ та грошово-кредитна політика.
15. Види та операції банків.
16. Формування власного капіталу банку.
17. Організація банківського кредитування в Україні.
18. Розрахункові послуги банків.
19. Послуги кредитного характеру та трастові послуги.
20. Політика управління ліквідністю та резервами банку.
21. Форми та види кредитів в господарському обороті підприємств.
22. Сутність банківських резервів.
23. Кредитний ризик та засоби його запобігання.
24. Підприємство та банки їх взаємозв'язок.
25. Розвиток кредитних спілок в Україні.
26. Види та функції валютних ринків.
27. Органи валютного регулювання в Україні.
28. Методи регулювання валютних курсів.
29. Сутність євро та цілі введення її в оборот.
30. Взаємовідносини України з МВФ.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Для більш якісного викладання лекційного матеріалу та зручного проведення семінарських занять аудиторії мають бути забезпечені мультимедійним обладнанням, для передачі різних форм інформації (текстової, графічної, аудіо- і відеоформ).

5. Підсумковий контроль

Перелік питань до заліку

1. Предмет та завдання дисципліни «Гроші і кредит».
2. Товарне виробництво - база існування грошей.
3. Суть грошей як загального еквівалента вартості, як самостійної форми мінової вартості, як форми безпосередньої обмінюваності та речової форми праці.
4. Еволюція грошового товару.
5. Зміст та призначення функції грошей як міри вартості.
6. Зміст та призначення функції грошей як засобу утворення скарбів і накопичень.
7. Зміст та призначення функції грошей як засобу платежу.
8. Функція світових грошей.
9. Сутність та економічна основа грошового обігу.
10. Модель грошового обігу.
11. Грошові потоки та їх балансування.
12. Рух грошей в безготівковій формі.
13. Принципи організації безготівкових розрахунків.
14. Форми безготівкових розрахунків.
15. Грошова маса, грошова база та грошові агрегати.
16. Швидкість обертання грошей.
17. Підпорядкування наявного готівкового обігу об'єктивному закону грошового обертання.
18. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.
19. Сектори фінансування грошового ринку.
20. Структура грошового ринку.
21. Схема системної структуризації грошового ринку.
22. Попит на гроші.
23. Мотиви попиту.
24. Пропозиція грошей.
25. Чинники зміни коефіцієнта мультиплікатора
26. Суть грошової системи.
27. Елементи грошової системи.
28. Типи грошової системи.
29. Система металевих обігу.
30. Три різновиди золотого монометалізму: золотомонетний; золотозливковий; золотовалютний.
31. Системи паперово-кредитного обігу.
32. Характерні риси сучасних грошових систем.
33. Інфляція як наслідок порушень у сфері грошового обороту.
34. Форми інфляції. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.

35. Дефляційна політика (регулювання попиту) та політика доходів.
36. Грошова реформа як засіб радикальних змін грошової системи.
37. Суть валютного ринку та основи його функціонування.
38. Сутність валюти та валютних відносин.
39. Конвертованість валюти.
40. Валютний курс та чинники впливу на нього.
41. Регулювання валютного курсу.
42. Валютна система.
43. Розвиток світової валютної системи.
44. Формування валютної системи України
45. Характеристика складових попиту на гроші (попит на гроші як засіб обігу; попит на гроші як засіб збереження вартості).
46. Характеристика тлумачення суті попиту на гроші у працях Дж. М. Кейнса.
47. Сутність трансакційного (операційного) попиту на гроші.
48. Рівняння попиту на гроші.
49. Механізм формування пропозиції грошей.
50. Державне регулювання грошового обороту та місце в ньому грошово-кредитної політики.
51. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти.
52. Монетизація бюджетного дефіциту та валового внутрішнього продукту в Україні
53. Поняття ролі грошей, її відмінності від функцій грошей та методи дослідження її прояву.
54. Відмінності та переваги монетарної економіки перед бартерною як прояв якісного впливу грошей на економіку.
55. Передавальний механізм впливу грошей на реальну економіку: поняття, структура, характеристика окремих каналів.
56. Особливості передавального механізму в трансформаційній економіці України.
57. Основні теорії грошей та їх представники.
58. Характеристика теорії виникнення та розвитку грошових відносин.
59. Металістична теорія грошей.
60. Номіналістична теорія грошей.
61. Кількісна теорія грошей.
62. Дж. Кейнс і його внесок у кількісну теорію грошей.
63. Сучасний монетаризм.
64. Цілі монетарної політики.
65. Грошово-кредитна політика України у світлі грошових теорій.
66. Сутність та структура кредиту.
67. Теорії кредиту: натуралістична та капіталотворча.
68. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту.
69. Стадії та закономірності руху кредиту.
70. Принципи кредитування. Функції кредиту.
71. Класифікація кредиту. Характеристика основних видів кредиту.

72. Сутність та вимірники процента.
73. Чинники, що впливають на розмір процентної ставки.
74. Поведінка ринкових процентних ставок.
75. Функції та види позичкового проценту.
76. Способи нарахування процентів.
77. Сутність, призначення та види фінансового посередництва.
78. Економічні вигоди фінансового посередництва.
79. Банки як провідні інституції фінансового посередництва.
80. Функції банків.
81. Небанківські фінансово-кредитні установи.
82. Договірні фінансові посередники.
83. Інвестиційні фінансові посередники.
84. Призначення та класифікація комерційних банків.
85. Походження та розвиток комерційних банків.
86. Банківська діяльність як галузь економіки, її організація та регулювання.
87. Пасивні операції банків.
88. Активні операції банків.
89. Банківські послуги.
90. Стабільність банків та механізм її забезпечення
91. Призначення, роль та основи організації центрального банку.
Походження та розвиток центральних банків.
92. Незалежний статус центральних банків. Функції центрального банку.
93. Становлення та система управління НБУ.
94. Грошово-кредитна політика НБУ.
95. Європейська система центральних банків.
96. Інтеграційні процеси та створення міжнародних фінансово-кредитних установ.
97. Міжнародний валютний фонд і його діяльність в Україні.
98. Світовий банк.
99. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції.
100. Європейський банк реконструкції та розвитку.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Вид робіт	Максимальна кількість балів
1. Підготовка до семінарських занять за лекційним матеріалом та виконання завдань на семінарських заняттях (18 семінарських заняття *2 бала)	36
2. Підготовка питань для самостійного опрацювання (9 питань*2 бали)	18
3. Підготовка до виконання 2 модульних (контрольних) робіт (2 роботи*6 балів)	12
4. Підготовка доповіді (1 робота*4 бали)	4
Залік	30
Загалом	100

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень студентів є знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності, емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Оцінювання роботи студентів протягом семестру здійснюється відповідно до «Положення про систему рейтингової оцінки ЧНУ імені Петра Могили» під час проведення заходів поточного та підсумкового контролю за рівнем засвоєння ними знань з дисципліни, що викладається. Механізми поточного і підсумкового контролю працюють у напрямках створення необхідної мотивації:

- поточний контроль створює мотив до постійної систематичної самостійної творчої праці,
- вихідний контроль створює стимули до отримання знань, формує відповідальність за кінцевий результат.

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на практичних заняттях та самостійну роботу.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль. Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських занять.
2. Підготовка питань для самостійного опрацювання.
3. Проведення поточного модульного контролю.
4. Підготовка доповіді
5. Проведення заліку.

Оцінювання знань студентів під час семінарських, практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу навчальної дисципліни; відвідування занять;

- в) рівень підготовки до семінарських занять;
- б) володіння знань предметної області при проведенні відповідних розрахунків.

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Оцінювання знань студента під час семінарських занять

Студент здійснює підготовку до семінарських занять за лекційним матеріалом, виконує завдання на семінарських заняттях. Кожне семінарське заняття оцінюється у 2 бали.

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях та самостійну роботу.

Критерії поточної оцінки знань студентів.

Усний виступ та виконання письмового завдання	Критерії оцінки
2	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
1	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Проведення поточного модульного контролю. Модульні контрольні роботи виконуються самостійно кожним студентом на протязі семестру. Вибір варіантів здійснюється вибірково. Робота повинна виконуватися письмово протягом відведеного терміну та подається на перевірку викладачеві.

Кожна модульна контрольна робота оцінюється у 6 балів. За вірну відповідь на 1 питання студенту нараховується 2 бали..

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів.

Виконання письмового завдання	Критерії оцінки
5-6	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.
3-4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному

	розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2-1	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Приклад модульної контрольної роботи № 1

1. Розкрити терміни: депозитні гроші, бланковий кредит, обов'язкові банківські резерви
2. Охарактеризувати еволюцію форм грошей, різновиди неповноцінних грошей.
3. Розкрити поняття, призначення, елементи валютних систем. Надати оцінку розвитку валютної системи в Україні.

Студент обирає доповідь за затвердженим переліком, здійснює її підготовку та доведення до аудиторії. Отримає питання від аудиторії. Максимальна кількість балів – 4.

Критерії оцінки знань студентів за доповіддю

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
3	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
1	Не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його, недостатньо розкриває зміст питань та практичних завдань,

	допускаючи при цьому суттєві неточності.
0	Не володіє матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту питань.

Проведення підсумкового контролю знань. Результатом вивчення дисципліни виступає залік. Умовою допуску до підсумкового контролю знань є позитивні оцінки з поточного модульного контролю знань, Контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент протягом семестру становить 70 балів. На залік відповідно відводиться максимальна кількість балів - 30 балів.

Заліковий білет складається з трьох питань. За кожну правильну відповідь за теоретичним завданням студент отримує 10 балів.

Приклад білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Кафедра менеджменту

Заліковий білет № 13

з курсу «Гроші і кредит»

1. Розкрити правові основи і функції Національного банку відповідно до Закону України «Про Національний банк України»:
2. Проаналізувати функції та якісні властивості грошей.
3. Навести особливості валютної політики та валютного регулювання в Україні.
4. Розв'язати задачу. На основі даних розрахуйте інфляційний податок: темп інфляції складає 20% на рік, готівка – 5 млрд. гр. од., депозити 15 млрд. гр. од. Номінальна процентна ставка – 15%.

Розробник

канд. екон. наук, доцент

кафедри менеджменту

Завідувач кафедри менеджменту,

д-р. наук з держ. упр., доцент (б.в.з.)

Нетудихата К.Л.

Стоян О.Ю.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні:

1. Бандурка О. М. Гроші та кредит / О. М. Бандурка, В. В. Глущенко, А. С. Глущенко. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 368 с.
2. Вовкач О.Д. Гроші та кредит: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 424с.
3. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.]; за наук. ред. М. І. Савлука – К. : КНЕУ, 2011. – 590 с.
4. Гурова К.Д. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. / К.Д. Гурова, О.Л. Шелест, Колупаєва І.В. – 685 с. [Електронний ресурс]
5. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: Навч. посібник. 3-тє вид. допов. та перероб. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 352 с. [Електронний ресурс].
6. Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 578 с. [Електронний ресурс].
7. Левченко Л. В. Гроші та кредит. Навч. посіб – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 224 с. [Електронний ресурс]
8. Скоков Б. Г., Краївська І. А. Гроші і кредит. конс. лекцій, навчально-методичний матеріал. – Харків, ХНАМГ, 2009. – 244 с. [Електронний ресурс]

7.2. Додаткові:

1. Черкашина К.Ф. Гроші і кредит: в схемах та таблицях [Текст]: навчальний посібник / К. Ф. Черкашина, Л. Ю. Сисоєва. — Київ. : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. – 214 с.
2. Швець В. Я. Гроші та кредит : навч. посіб. / В. Я. Швець, Н. Ф. Єфремова, О. І. Чічкань ; М-во освіти і науки України, Дніпродзержин. держ. техн. ун-т. – Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. – 301с.

Програмні компетенції

071 Облік і оподаткування

Загальні компетентності (ЗК)

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. (ЗК01)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК02).

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК12)

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. (ЗК13)

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці (СК01).

Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування (СК02)

Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень (СК05).

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Загальні компетентності (ЗК)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами. (ЗК1)

Здатність до застосовування загальнонаукових та фундаментальних знань, розуміння предметної області і професії (ЗК2)

Здатність до самостійного пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. (ЗК7)

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК8).

Фахові компетентності (ФК)

Здатність розв'язувати широке коло проблем і задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і прикладних методів, засвоєних з програми фінансів, банківської справи та страхування (ФК1).

Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для діагностики стану фінансових систем (ФК3).

Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади й закономірності функціонування та розвитку фінансових систем. (ФК4).

Здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). (ФК7).

Уміння організувати грошові розрахунки, надавати банківські, страхові, брокерські та інші фінансові послуги, включаючи організування обслуговування

клієнтів в процесі споживання фінансових послуг, здійснювати операції з цінними паперами. (ФК13)

073 Менеджмент:

Загальні компетентності (ЗК)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу (ЗК3).

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК4).

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК9).

Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК10).

Фахові компетентності (ФК)

Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними (ФК4).

Здатність діяти соціально відповідально і свідомо (ФК6).

Здатність планувати діяльність організації та управляти часом (ФК8).

Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань (ФК9).

Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності (ФК13).

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Загальні компетентності (ЗК)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. (ЗК1)

Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. (ЗК2)

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. (ЗК6)

Здатність діяти відповідально та свідомо. (ЗК10)

Спеціальні компетентності (СК)

Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності. (СК1)

Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. (СК2)

Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин (СК3)

Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків (СК10)

Програмні результати навчання

071 Облік і оподаткування

Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. (ПР01)

Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств. (ПР09)

Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування. (ПР13)

Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві. (ПР15).

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін. (ПРН1)

Базові знання в галузі наукових досліджень. (ПРН2)

Знання особливостей функціонування та напрямів вдосконалення функціонування фінансової системи України (ПРН4)

Здатність до аналізу і оцінювання макроекономічних показників, показників ефективності грошово-кредитної, бюджетної, податкової політики. (ПРН10)

Знання щодо використання електронних систем передавання банківської інформації, систем автоматизації банків, міжбанківських та інших платіжних систем, інформаційних систем державних фінансових органів та корпоративних інформаційних систем. (ПРН11)

073 Менеджмент:

Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень (ПРН4)

Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень (ПРН6).

Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації. (ПРН12)

Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним (ПРН16)

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. (ПРН1)

Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності. (ПРН2)

Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці. (ПРН11)

Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. (ПРН12)

Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків (ПРН20)